

DRUŽINSKI TEDNIK

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 253, tel. št. 33-32. — Račun Pošt. hran. v Ljubljani št. 15.393. — Naročnina: ¼ leta 20 lir.

USA — GB — SSSR

Naša javnost na splošno kaj malo ve o dejanskih razmerah v treh imperijah, ki trde, da nas hočejo »osrečiti« s svojo svobodo, svojo kulturo in svojo civilizacijo. Knjig o teh treh državah ni v zadnjih letih pri nas tako rekoč nihče napisal, kar je v časopisih izšlo, je bilo pa žal večidel efemernega značaja, tako da je le prebrado šlo brez odmeva mimo nas.

Uredništvo Družinskega tednika misli, da bi bilo prav, če bi naša javnost spoznala svoje »priatelje« in »zaveznike« brez lepote sminke, s katero se nam tako radi predstavljajo. Zato je pripravilo serijo člankov o treh imperijah, člankov, ki naj stvarno, brez pretiravanja, a tudi brez otepšavanja predložijo bralcem razmere v »osvoboditeljskih« deželah. Razumljivo je, da ti članki ne morejo biti iz tako rekoč nihče napisal, kar je v časopisih izšlo, je bilo pa žal večidel efemernega značaja, tako da je le prebrado šlo brez odmeva mimo nas.

I. USA

1.

Amerika, amerikanizem! Četrtnina vseh Slovencev je izginila v zadnjih sto letih v Ameriko, kjer so se počasi utopili v amerikanizem, ali se še utapljajo. Nihče ne bo mogel rešiti njihovega narodnega obstanka, in tako bo celó delež našega malega naroda pri ustvarjanju »ameriške nacije« procentualno najmanjši oziroma najmanjši. Nič manjši ni delež mnogih drugih evropskih narodov, ki so bili zaradi pomankanja prostora pod soncem enako ko mi prisiljeni pošiljati svoje sinove in hčere s trebihom za kruhom v — novi svet, v Ameriko. Tako imamo Slovenci dve domovini, pa tiste druge tam okraj Oceana ne poznamo niti toliko, kolikor poznamo celó najmanjšo in najnepomembnejšo državo v Evropi. Ne poznamo njene miselnosti, njene duše, njene razvoja v »amerikaniziran« civilizacijo brez resnične kulture.

Ameriškega naroda ni. Tak narod bi utegnil morda šele nastati, v daljni bodočnosti kdaj, ko bi se vse tiste skup zmetane množice vseh plemen in narodov vseh celin, ki so se priselile v Ameriko, stopile ne le po krvi v novo bastardo pleme, ampak tudi po duhu, ki bi ustvaril novo, ameriško duševnost. Zaenkrat moremo zato govoriti še samo o ameriški miselnosti. To miselnost, ki vsrka vse s časom bolj ali manj vsakega priseljenca in še bolj temeljito njegove otroke, moremo šteti med temeljne komponente amerikanizma. Nastala je iz nagibov, zaradi katerih so prihajali v Ameriko tako prvi kakor tudi vsi poznejši priseljenec iz Evrope in iz vseh ostalih celin. Ti nagibi so bili strnjeni predvsem le v eni konkretni želji: naglo dobi prislužiti in obogateti. Bili so torej zgolj materialistične narave. Nihče ni odhajal v Ameriko iz idealizma, nihče iz želje po duhovni obogatitvi, nihče iz želje po zrtvovanju svojega življenja za Ameriko. Lov za zlatom, malikovanje mamon, to je bila gonilna sila vsega življenja Amerike.

Iz tega kova, iz te blazne gonje za zaslugami je nastala tudi amerikanizirana industrija, proizvodnja na tekočem traku, ki je izpremenila izdelke v tipizirano množično blago manjše vrednosti in delavca v robota. In ta amerikanizacija je rasla v blazne absurde ter postala — poleg drugega — tudi eden glavnih vzrokov vse svetovne gospodarske krize med obema svetovnima vojnima, ki je dala Ameriki ogromne milijone brezposelnih in svetu obupno zmedo.

Amerikanizem je torej rezultat: 1. tega, da so prihajali v Ameriko kot priseljenec že a priori ljudje z materialistično usmerjenimi težnjami, in 2. tega, da so s prisvojitvijo silno naglega razvoja tehnike in ostalih znanosti ter njih absurdizacijo v gigantizem skušali zadostiti tem svojim zgolj materialističnim težnjam v še postoteren in potisočeren meri. Ljudstvo, ki hlepi tako samo po zmožnih dobrinah, si mora nujno ustvariti tudi tak način življenja, ki bo ustrezal temu pohlepu. Vsa »kultura« mu je zato zabava, razvedrilo po zmehčanem robotniškem delu za gmožne dobrine. Kot zgolj zabava in razvedrilo pa more biti kultura le karikatura resnične vrednote evropskega pojmovanja, in vsa amerikanizirana »kultura« je v resnici le plehak klič, ali kvečjemu otroški sentimentalizem, katerega smo mogli spoznati v Evropi zlasti po dvojem ameriškem

Izkušnja je kos preroka.

Slovenski rek

uvozom blagu: po jazz-bandu in happyendfilmu.

Ker je nesposobno za resnično višje čustvovanje, ameriško ljudstvo tudi ne pozna in sploh ne more poznati ne nacionalizma ne patriotizma v našem evropskem smislu, zakaj za to mu manjkata oba najosnovnejša temeljna pogoja: zavest narodne enotnosti in zavest tradicije. Njegovo pojmovanje obojega je prav tako materialistično kakor pojmovanje vsega ostalega na svetu. Zato pravi Američan nikoli ni ne poznal ne razumel Evrope in je tudi zdaj ne pozna in ne razume: previsoka mu je v svoji kulturni tradiciji in idejni globini, v svojih nadčutilnih idealih in mučeniških žrtvovanjih. In ker je duhovno in moralno nesposoben, da bi jo mogel doumeti, si v svoji zamorski plehkob domišlja, da bi ji on moral prinesiti luč — nove civilizacije. Toda tudi to poslanstvo pojmuje kot »poslovno zadevo«. S »prinašanjem nove, ameriške civilizacije« hoče doseči dejansko le to, da bi postala tudi Evropa le njegovo izvozno tržišče, odvisna ne samo za prvi čas po vojni, ampak tudi za vso bodočnost od ameriških dobav, katere naj bi ozdravile »novi svet« od predvojne bolezni, t. j. milijonov brezposelnega delavstva.

V interesu teh ciljev je potem popolnoma razumljivo, da skušajo prav ameriški letalci s svojimi gangstrskimi napadi na evropska mesta in celó vasi ustvariti čim več pogojev za možnost takih povojnih ameriških dobav Evropi. Zato nam postane tudi takoj razumljivo, zakaj ne uporabljajo svojih gangstrskih uničevalnih metod samo nasproti onim narodom, ki so v vojnem stanju z »zavezniki« USA, ampak tudi nasproti »zaveznikom«. Zato so pošiljali črne pilote in čikaške gangstre ne le nad Nemčijo, ampak tudi nad Francijo, Belgijo, Holandijo, Jugoslavijo itd. in jih pošiljajo še vedno. Z blaznim sadiščinam veseljem uničujejo tudi naša slovenska mesta in celó mesteca in vasi po deželi, kjer ni ne blizu ne daleč nobenega važnega strateškega ali tudi le sploh vojaškega cilja. (Kakšni strateški in vojaški cilji so n. pr. v Zürich, Novem mestu itd.)

Posledice tega so razdejanja Evrope in stiske, ki zajemajo zlasti milijone »osvojenih« in »osvobodjenih« dežel. »Evropa strada«, pišejo cinčno ameriški listi, »strada v Italiji, Grčiji, Srbiji, Holandiji, Belgiji in Franciji.« in — ljudje se s strahom vprašujejo, kako bodo preživeli čas zime do novih pridelkov in z žalostjo ugotavljajo, da je bilo pod nemško okupacijo, zaščito in oskrbo vse drugače pravi dopisnik Clifford v *Daily Mailu*. Toda verjetno je, po že prej povedanem, da je prav v tem temeljni problem vse bodočnosti Evrope: stradati po uničenju, da bi sestrada na klenila pred »milostjo velikodušnih dobaviteljev« za vsako ceno.

Medtem pa koraka po »osvobodjenih« evropskih deželah pošast bede in gorja in vseh drugih nezdov in kosi smrt na debelo zlasti otroke, plava Amerika v pohlepu in strežnji telesni nagonom ter strastem. Američane je objela v tej vojni prava pravcata »zlata pljanost«. Dohodki ameriškega ljudstva so se dvignili na 150 milijard dolarjev na leto, od katerih pa gre ogromna večina na vojne dobičkarje, med katerimi so najmnogostevilnejši Zidje. Sedanja druga svetovna vojna ni ustvarila v Ameriki samo nešteto novih milijonarjev, ampak tudi pohlep po zapravljanju denarja, ko da je vsakdo milijonar.

»Več ljudi kakor kdaj koli«, piše ameriški poročevalec londonskega lista *Daily-Maila*, »obiskuje gledališča, kinematografe, plesišča, nočne lokale in dirkališča, se opijanja s cocktaili, whiskeyjem in dragimi španskimi vini, se masti ob bogatih mizah luksuznih jedi po restavracijah, ponočuje do ranega jutra in kupuje dragulje v takem obsegu, da se draguljarne kar praznijo. Nastali so časi velikega booma, kakor na Alaski za časa odkritja zlatih najdišč, kakor na petrolejskih obnavrtavanju bogatih izvirkov nafte in kakor na Wallstreetu, kadar žene hausse tečeje delnic v omotične višine. Nič ne dokazuje bolj kakor to, kako je vojna yankejev (Američanov) daljna in kako do njega ne prihaja ne gimenje topov, ne pokanje bomb, in kako mu je vse skup samo silajna kupčija in špekulacija, ki se pa utegne — in na to nihče ne misli — prav tako naglo tudi zrušiti, kakor je nastala.«

Tako piše o sedanjem razpoloženju Američanov in njihovem vojnem dobičkarstvu na račun vsega ostalega sveta, najbolj pa naše nesrečne Evrope, ne morda kak Nemec v kakem nemškem listu, ampak, kakor že omenjeno, ameriški dopisnik angleškega

Führer svojim starim tovarišem za 25letnico proglasitve programa stranke

München, 24. februarja. Na današnji dan se je tu vršilo za 25letnico objave programa narodnosocialistične stranke zborovanje, čigar glavna točka je bil Führerjev nagovor, ki ga je prebral Herman Esser. Najvažnejše misli Führerjevega nagovora so:

Ista koalicija nespravičnih sovražnikov kakor pred 25 leti stoje tudi danes v boju proti nemškemu narodu. Nenaravna zveza med izkoriščevalnim kapitalizmom in boljševizmom, ki hoče zadušiti svet, je bila sovražnik, ki smo mu 24. februarja 1920. nepovedali boj.

Toda med Nemčijo 1920. in Nemčijo 1945. je ogromna razlika. Ako bi bila imela takratna Nemčija le del sedanjih odporne moči, se ne bi bila nikdar zrušila; in če bi imela današnja Nemčija samo del takratnih slabosti, je že zdavnaj ne bi več bilo. Zato pojde 24. februar 1920. v zgodovino kot velika preokretnica človeškega razvoja. Kdor strmi pred čudežem današnjega odpora ali komur je nerazumljiv, naj pomisli, da sem jaz takrat kot neznanec brez imena — ričel boč za idejo in s tem boj proti popolnoma strnjenemu svetu sovražnikov.

»... more tajiti, da bi tudi najmočnejša vojska mogla kljubovati peklenski koaliciji, ki nas danes ogroža, če ne bi bilo materialne oborožitve, ki je sledila narodnosocialistični revoluciji? Sami mečanski slaboumnosti si lahko utvarja, da bi ne bila prišla poplava z vzhoda, ako bi se ji bila Nemčija namesto s topovi, oklepniki in etali uprla s papirnati mednarodnimi pravnimi določili. Atilova noč se ni zlomila na seji Zveze narodov, temveč v bitki na katalaunskih poljih, a tudi aziatskega boljševizma ne bo strla ženevska besedišnica ali kakšna konvencija, temveč se bo to zgodilo izključno samo z zmogljivo voljo našega odpora ter s silo našega oržja.

Kako težak je danes ta boj, vsi vemo. Toč ko se je Friderik II. največji kralj naše zgodovine stal v svojem 7letnem boju že tik pred porazom, se je moral zahvaliti izključno samo moči svoje duše, da sta kal in jedro bodočega Reicha na koncu le ostala zmagovalca.

Kar smo v bistvu nam sovražne koalicije nekoč že navznotraj tako često pridigovali, se danes potrjuje: peklenski pakt med demokratskim kapitalizmom in židovskim boljševizmom. Ta dva sovražnika sta nas naučila tako grozotnih stvari, da večjih vzrokov sploh ni. Toda naš narod je v svoji 2000letni zgodovini prestal že toliko grozljivih časov, da niti en trenutek ne dvomimo, da bomo premagali tudi sedanjost stisko.

Ob koncu tega konflikta mora stati

Rdeči »osvoboditelji« prinašajo lakoto

Glas z Goriškega

»Goriški list« piše:
Vsa poročila iz krajev, kjer še gospodarijo komunistični banditi, so polna obupa in strahu pred temno in neznano bodočnostjo, ki jih čaka. Marsikje že sedaj nimajo ljudje kaj jesti in to celo v krajih, od koder so nekoč v množinah izvažali živež drugam. Na pomlad pa bo še huje. Poleti in jeseni pa prebivalstvo sploh ne bo imelo kaj dati v usta, da o strahotah prihodnje zime niti ne govorimo.

Tolovaji so namreč dosedaj tako »uspešno« gospodarili, da so samo ropali in jemali kmetu njegove pridelke, na prihodnje dni pa med tolovaji ni misli nihče. Kmetstvo ljudstvo je povsod sito banditske strahovlade in komaj čaka odrešenja. Prav pri tolovajih se je uresničilo to, kar je bilo pričakovati: sprva, dokler je vsega dovolj, je lahko ropati, pozneje, ko blaga zmanjka, pa tudi tolovaj ne more nič vzeti. Prvi nikjer, kjer še vladajo tolovaji, ni bila vsejana nobena ozemina. Kaj pomeni to za bolj hribovite kraje, kjer jarina ne uspeva, si lahko mislimo. Ti kraji bodo letos brez žita. Manjka vprežne živine, ker so tolovaji pobrali skoraj vse govedo in vse konje, manjka semenskega žita, semen-

skega krompirja, ker tisto, kar so tolovaji pustili ljudstvu, je ljudstvo pojedlo v tej zimi. Manjka delovnih moči, zakaj tolovaji so izvajali prisilno mobilizacijo, drugi se pred njimi skrivajo in še tisti, ki so ostali doma, po večini ženske in starčki, nimajo prave volje do dela, ker vedo, da to, kar bi pridelali, bodo tako in tako pobrali tolovaji — seveda, če bodo do poletja sploh še obstali. Sicer pa v tolovajskih krajih niti delo na poljih ni varno, zakaj osebno maševanje evede in tudi če si politično še tako »zanesljivo«, namreč v tolovajskem smislu, kdo ve, ako te sredi dela ne ustrelji kakšna maševalna komisarka. Tako bodo naša polja ostala prazna in neobdelana, hlevi brez živine, shrambe prazne, ljudstvo pa bo dobesedno umiralo za lakoto. Tudi tolovaji bodo morali stradati, zakaj kjer nič ni, še tolovaj nič ne dobi.

To je torej »rdeča osvoboditev« v resnici, takšna je bila v Rusiji po boljševiški revoluciji in tako naj bi bila po namerah boljševikov po vseh slovenskih krajih, seveda če bi boljševiki zmagali. Naše ljudstvo sedaj ve, kakšna je revolucija in kakšno je resnično blagoslovanje, ki ga domači in tuji boljševiki prinašajo na Goriško.

Razglas

Vojno sodišče des Höheren SS und Polizeiführers v vojnem okrožju XVIII. je dne 24. II. 1945 obsodilo na smrt

dr. Vladimirja Kanteta,

roj. dne 20. VIII. 1905 v Smarju, policijskega svetnika pri slovenskem policijskem ravateljstvu v Ljubljani, zaradi neprestanega izdajanja vojaških tajnosti in sodelovanja s komunistom. Obsoda je bila takoj izvršena. Ljubljana dne 24. februarja 1945.

Der Höhere SS und Polizeiführer
i. Wehrkreis XVIII.
gez. Rüsener
SS Obergruppenführer
General d. Waffen-SS u. Polizei.

Z izvršitvijo sodbe nad dr. Kantetom je zaključeno tisto poglavje v slovenskem protikomunistnem boju, zaradi katerega se je v nekaterih primerih zdelo, da ima ta boj večših nekam skrivnostni in celo nerazumljiv značaj. Skrivnost je zdaj pojasnjena in če se je kdaj utegnulo kaj zdeli nerazumljivo, je zdaj razloženo: na važnem mestu v važnem upravnem in narodnoobrambenem mestu je sedel dolgo časa človek z dvema obrazoma, s komunističnim in »kolaboracionističnim«. Slovenska policija je vohuna razkrinkala; po njegovem popolnem priznanju je sledila kazen, kakršna velja za vohune na vsem svetu.

Zločin je kaznovan, pravici je zadovoljeno. Ime dr. Kanteta bo pa ostalo za zmerom omadeževano: človek, ki sedi za isto mizo in v istem uradu sodeluje z ljudmi, katere izdaja njihovem in narodovemu smrti, je vreden samo zaničevanja in prezira.

Zahrtni napad na dva častnika SNVZ

12. februarja sta v Saloni na Primorskem dva častnika SNVZ poročnik Bogdan Kos in Franc Zupan postala žrtev zahrtnega napada. Poleg njiju dveh sta bila ustreljena še

hčerka in sin lastnika gostilne, v kateri se je napad izvršil.

Komunisti so vdrlj v hišo z brzo-strelkami tako nenadoma, da je bila obramba skoraj nemogoča. Oba poročnika sta bila takoj mrtva.

Prosvetno življenje na Gorenjskem

Gorenjski domobranec ne skrbe le s puško za svoje sonarodnjake, ampak so tudi delavni na prosvetnem polju. Tako so imeli v Cerkljah predpreteklo nedeljo lep praznik. V Prosvetnem domu so domobranci igrali znano veseligrso »Trije tičiki«. Prireditev je sijajno uspela.

Nova policijska ura

Prezident Pokrajinske uprave je izdal novo naredbo, s katero se dovoljuje hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh na območjih občine Ljubljana ter okrajnih glavarstev Ljubljane in Logatec od 3. do 22. ure. Gornja naredba je stopila v veljavo 24. februarja.

Spremembe v potniškem prometu

Pričenši od 23. februarja 1945 so stopile v potniški promet na progi Ljubljana—Postojna in Ljubljana—Kočevje sledeče spremembe v veljavo.

1. Na progi Ljubljana—Postojna izostane potniški vlak z odhodom iz Ljubljane ob 5.25 in iz Borovnice ob 7 ter potniški vlak z odhodom iz Postojne ob 17.20; zato pa vozita potniški vlak z odhodom iz Ljubljane ob 3.25 in iz Borovnice ob 5.10 ter potniški vlak z odhodom iz Postojne ob 18.05.

2. Na progi Ljubljana—Kočevje izostane mešan vlak z odhodom iz Ljubljane ob 5.30 in mešan vlak z odhodom iz Kočevja ob 14.01; zato pa vozita mesto njih mešan vlak z odhodom iz Ljubljane ob 3.30 in mešan vlak z odhodom iz Kočevja ob 16.30.

Preporod lutkovnega gledališča

Napisal Natalio Rodriguez

Umetnost je dahnila v čudovit svet lutk in ga preobrazila v smeh in milino, obenem pa mu je dala globoko filozofsko vsebino in s tem vtisnila pečat večnosti.

Tedaj je človek hotel videti v njih duha in je vdihnil življenje v leseno anatomijo lutke, ki jo je imenoval »Gaspriček«.

Ze pred starimi Grki in Rimljani je »Gaspriček« poskušal svoje prve gibe in našel v imovitejših slojih simpatije in občudovanje ter jih spremljal celo v grobnico.

Francoski arheolog Gayet je našel v grobnici egiptovskih faraonov poleg mumije slavne plesalke Gelmis več krasnih lutk, izrezljanih iz slovinovine, ki so se dale premikati z nitkami.

Odkar so lutke gibljive, so nam simboli. Aristotel, Horac, Plavt, Ksenofon in drugi staroveški pisatelji omenjajo lutke, ki so jih premikali z nitkami.

Gotovo je, da so lutke poznali v vseh dobah, toda njihova sled se je izgubila v labirintu zgodovine. Šele sredi XVI. stoletja se znova pojavijo v Evropi, oblečene v različne noše v razvedrilo mladih in starih, na sejnih, v palačah, na cestah.

Potujoči muzikantje so zabavali mladino in odrasle po trgih in sejnih z lutkami, ki so jih v Franciji imenovali »Marionettes à la Planchette«. Zbudili so novo zanimanje za to panogo gledališke umetnosti, zato je založnik Boidleau izdal ljubko igro »Romanca kralja Aleksandra Do-

brega«, katero so vpriporili s premikalnimi lutkami pred izbranim občinstvom književnikov in umetnikov. V Londonu je prvi uvedel lutke neki Italijan. V delih Shakespeara in Johnsona srečamo mnoga namigavanja na lutke. Sodiijo, da je Milton našel v lutkah inspiracijo za svoj »Izgubljeni raj«.

V prvi polovici XVII. stoletja je Brioché nastopil s svojimi lutkami v gledališčih Poire in »Pont-Neuf« v Parizu leta 1674. Je Dominique de la Normandie odprl na sejmu v Saint-Germainu svoje lutkovno gledališče, v katerem so gibanja lutk spremljali kupleti.

V vsaki deželi se je razvil poseben tip lutke, ki je v skladu s psihologijo poslušalstva. Tako je nastal Stenterello v Florenci, Meneghino v Milanu, Giandute v Piemontu, Pulcinella v Napoliju, Kamperi na Dunaju, Panch v Londonu, nesmrtni Guignol v Lyonu (in Pavliha pri nas; op. prev.). Lutkovno gledališče je zbudilo zanimanje pisateljev in igralcev.

Zmagovati so začele lutke nekako v začetku 19. stoletja, ko je lutkovno gledališče pokazalo, da se zna z izredno lahkoto prilagoditi okolju. Potopnost so se igre lutkovnega gledališča jele izpreminjati v umetniške predstave dobrega okusa. V podkrepilo tega zdostujejo, če omenimo le lutkovno gledališče, ki ga je na svojem gradu ustanovila slavna francoska pisateljica George Sandova. ki je tam vpriporila več ko 129 predstav. S tem v zvezi je treba omeniti tudi pisatelja grofa Franca Puccija, ki je napisal okoli 40 iger, polnih blestečih domislekov. Nekatera njegova dela vpriporjajo še dandanes v lutkovnem gledališču očeta Schmidta v Monakovem.

Važno za naročnike!

Viljudno prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine za tekoče četrtletje, da to nemudoma storo. Zamudnikom, od katerih do 10. t. m. ne prejmemo naročnine, bomo pristigli list ustaviti.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Nov zatemnitveni čas. Do vštelega 4. marca je zatemnitev obvezna od 18.35 do 6.25.

Prijavite poškodbe, povzročene po zračnem napadu na rajonski policijski stražnik. Pod kateri rajon spadate, je razvidno iz listin »Protiletalske zaščite«, ki mora biti nabita na vhodnih vratih. Prijavljena škoda mora biti verodostojno in strokovno pravilno ocenjena.

Spreveden na cestni železnici. Ker je začela cestna železnica spet obratovati v polnem obsegu in so moški zvečine zaposleni kot vozniki in v remizi, je uprava maloželezniške družbe vzela v službo večje število sprevednic.

Poslovne ure na Delovnem uradu so za stranko vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 18. ure razen sobot, ko se uraduje samo dopoldne od 8. do 12. ure.

Bombe na Novo mesto. 16. februarja so angloameriška letala bombardirala stanovanske predele Novega mesta. Zadetj sta tudi ženska bolnica in poliklinika, v Smihelu pa samostan.

Nova vrsta sleparjev je začela hoditi po stanovanjih s pretnjami, da morajo stanovanjce rekvirirati za najraznovrstnejše potrebe. Mestno županstvo opozarja, naj stranke od vsakega, ki bi si hotel ogledati kako stanovanje, zahteva legitimacijo mestnega stanovanjskega urada, vojaškega nastanitvenega urada ali kake druge oblasti. Vsakega sleparja takoj naznanite policiji ali mestnemu županstvu.

Pazite na tramvaj! Ko hodite čez cesto, dobro pregledajte, ali ne pripelje od kod cestna železnica ali kakšno drugo vozilo. Andreja Recha, tesarja iz Ljubljane, je voz cestne železnice podrl, pri čemer je mož dobil tako hude poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Posta Stara Cerkev pri Kočevju pošljuje za pisemsko in paketo službo samo za navadne pakete brez označene vrednosti.

Železne rešetke zelo ovirajo delo pri gašenju požarov. Po odredbi policijskega ravateljstva v Celovcu morajo tam vsi lastniki trgovin in lokalov odstraniti z izloženih oken železne rešetke in poskrbeti za to, da se v primeru požara

»Zakaj ne bi smel izpraševati? Moja zaročenka si in med nama ne sme biti skrivnosti.«

»Potrpi še nekaj časa. Vse boš izvedel. Samo danes mi še priznani. Prosim te Rotim te! In še nekaj, ne stori nobene neprevratnosti! Ravno se po mojih nasvetih!«

»Čemu?«

»Tega ti zdaj ne morem in ne smem povedati. Če bi ti povedala, bi izpostavila veliko nevarnost, ne samo najino ljubezen, ampak tudi naju sama. Ne morem in ne smem. Razumi me! Vse, kar bo treba storiti za te in zame, bom storila sama. Samo eno je neobhodno potrebno: knezovo premoženje. To moramo dobiti. Vzroka za to ne tiče v moji ljubezni do tebe. Prav nič mi ni mar zakladov, dokler imam tebe. Poldruga, da ne vzbudi pozornosti!«

»Koga se bojiš?« je vprašal Vinko in glas se mu je tresel od silne razburjenosti. »Brata?«

»Ne izprašuj,« je odgovorila prosoje in se mu skušala izviti iz rok. »Od koga nama preči nevarnost?«

»To je predolga zgodba, da bi ti jo mogla tu povedati. Opozarjam te samo na Joseja Duero.«

»Kakšen popravek ima ta z nama?«

»Mnogo večjega kakor si misliš.«

»Duero je zdaj že davno v Tamaravi ali Tananarivi.«

»Nihče ne more vedeti, kje je.«

»Ti veš več kakor mi hočeš izdati.«

»Prosim te še enkrat: ne uniči sebe in mene!«

»Toda zakaj? Zakaj?«

»Niti besede več ti ne povem, pa če me tudi ta trenutek ubiješ,« je vzklila obupno, se mu iztrgala in zbežala za knezom in Paulom, ki sta jima med tem že izginila izpred oči.

Vinko je šel počasnih korakov za njo. Njene besede so zapustile v njem še vse večjo zmedo, kakor je bila prej. Zdaj je vedel, da je zapleten v neko igro naključij, ki ni samo nevarna, ampak tudi nevarna. Toda najstrašnejše je bilo to, da ni vedel ne zakaj ne kako.

»Tudi njej, ne samo meni grozi nevarnost,« je dejala. Tudi njej? Zakaj njej? Zakaj meni? Od koga? Od Joseja Duero? Zakaj mi potem ne pove resnice? Duero bi se vendar vsi skupaj laže obranili, kakor ona sama. Čemu je potrebna ta previdnost in skrivnostnost? Tu mora biti še nekdo. Samo kdo? Paul Landec? Njen brat. Ali pa je sploh res njen brat? Ali niso on, ona in Duero ena in ista družba, ki se mi je pridružila samo zato, da bi se polastila knezovih dragocenosti? Sama mi je priznala, da me tedaj, ko se je z menoj zaročila, še ni ljubila. Zakaj mi je potem lagala? Zakaj se je z menoj zaročila? Da bi me... Potem je ona sama prav tako zločinka, kakor so njeni pomočniki.

Sum za sumom se mu je porajal in vsak je bil strašnejši. Obilil ga je mrzel pot in ves je drhtel. Le z napornimi vseh svojih sil se je premagal, da ni pri kosilu izdal svojega strahnega razpoloženja. Toda ko so sedeli s knezom pri mizi, je napeto opazoval Paula Landeca in Jeanco. Odkril je, da si po znanosti nista prav nič podobna. Ti ena sama poteza ni izdajala, da bi si bila v resnici brat in sestra. Se več, pripadala sta celo dvem docela različnim tipom ljudi.

»Kako da tega že prej nisem opazil?« se je vprašal.

Trenutek nato ga je pa obšla že nova, še strašnejša slutnja:

»Če si nista brat in sestra, kaj sta si potem? Ali ni Jeanca morda celo...«

Ni si upal domisliti te misli do konca. Zdelo se mu je pregrozna.

Po kosilu se je naglo umaknil v svojo sobo, legel, zaril obraz v blazino in znova napeto premišljeval. Nenadoma je začul vročo željo sto-

Potovanje v usodo

ROMAN * NAPIŠAL MARIJ SKALAN

pili h knezu, mu vse povedati in ga prositi pomoči, toda že hip nato je ta načrt zopet zavrgel.

»Kako naj mi knez pomaga?« je pomislil. »Kako naj on ve več kakor jaz sem o vsem tem? In končno: ali se ne skriva za to zadevo nekaj čisto drugega in sta prav tako Jeanca kakor Paul nedolžna?«

Hotel si je vcepiti prepričanje, da je samo ta zaključek pravilen, a ni se mu posrečilo. Vedno znova so se mu vsiljevale misli, da je bil sramotno ogojufan, prevaran in pahinjen v sramoto in nevarnost, v katero vleče sedaj še kneza in Ranoo.

»Moral bi mu zaupati,« je dejal. »Saj gre tudi, oziroma celo pred vsem za njegovo premoženje. Moral bi ga opozoriti na nevarnost, kaj, če vdorijo v zakladnico, jo izropajo in izginijo?«

Planil je s svojega ležišča in skoraj zbežal na hodnik do vrat knezove sobe. Toda pred njimi je spet obstal. »Če bi mu to povedal, bi mu moral tudi priznati, da sem kljub dani mu obljubi izdal Jeanco skrivnostno kupa velikega božanstva v sveščetu.«

Obupan nad svojim položajem se je vrnil v sobo, se spet vrgel na ležišče in otipal v žepu Ranoino sliko. Pogledal jo je. S slike je smel vani smehljajoči se obraz bitja, ki ni poznalo zlobe ne zdvajanja. Poljubil je Ranoino sliko.

XII.

Naslednjega jutra je Vinko zopet odšel k studentu. Upal je, da bo tam srečal Ranoo, čeprav sam ni vedel, zakaj si jo želi videti. Toda princeza ni bilo. Umil se je v bistri vodi, sedel na kamen, poslušal ščebeljanje plic v kronah starodavnih dreves, žuborenje vode med rastlinjem in godbo vetra v ravenalu.

»Kako lepa je božja narava,« je pomislil, »mi ljudje pa smo tako grdi in strašni. Odmaknili smo se od prirode in se pokopali v svoje mračne misli, zlobne naklepe, grda sumničenja in osludna dejanja. Drug drugemu siceržemo po sreči in celo po življenju. Gremosi si sleherni uro z zlobo in se kakor omamljeni podimo dalje po svojih mračnih poteh, dokler se nazadnje izčrpani od vsega tega ne opotečemo skozi vrata, ki vodijo v smrt. Čemu je vse to potrebno? Ali ne cvelo cvetlice tudi nam? Ali ne poljo plice tudi zato, da bi nas razveseljevale? Ali ne sijae sonce na vse te čudovite lepote tudi zato, da bi ogrelo naša srca?«

Ozrl se je po slezi proti sveščetu, da bi videl, če res ne prihaja princeza.

»Ona se ni odmaknila od vse te lepote,« je vzklil. »Ona živi združena z njo življenje cvetic, plic in sonca, zato je vedra in čista kakor lepota prirode. Njena duša ne blodi po strašnih labirintih teme. O, ko bi ji mogel slediti na njeni jasni poti!«

Obšla ga je nepomirljiva želja videti jo, zreti ji v vedre črne oči in poslušati njen baržunasto mehki glas.

»Kaj je to?« se je vprašal in se spet zgrozil. »Ali ni to hrcpenenje po njej podobno začetku ljubezni? Čemu sedim tu in oprežujem, kdaj in od kod bo prišla? Jaz, ki imam tu gori svojo zaročenko. Ali jo res imam?«

Vstal je in se napotil proti sveščetu. »To se mora nehati,« je sklenil. »Tako ne vzdržim več dalje. Mora se nehati, ali pa bom zblaznel. Saj ne vem sploh ničesar več, niti ne tega,

kajero prav za prav ljubim, Jeanco ali Ranoo?«

Pospešil je korake, prišel v stanovanjsko poslopje in potrkal na vrata Jeancine sobe. Pristalnil je. V sobi je bilo vse tiho. Nihče se ni oglašil. Potrkal je drugič, tretjič... Zaman. Pritisnil je na kljuko. Vrata so se odprla. Jeanca ni bilo. Postelja je bila nedotaknjena ali pa že pospravljena. Odšel je pred Paulovo sobo in potrkal tam. Oglašil se ni nihče in soba je bila prav tako prazna in pospravljena, kakor Jeanina.

»Morda sta že pri zajtrku?« je pomislil in odšel v knezovo sobo. Knez je sedel pri mizi in pregledoval neke papirje. Bil je sam. Jeanca in Paul nista bila pri njem.

»Dobro jutro, knez!« je pozdravil in se poklonil. »Ali nisem morda pre-

Od uspeha do uspeha

Janez se bo okopal. Žvižga in se slači. Kad je že polna vroče vode. Potipa, speče ga. Odtiži vročo, pritoži hladno. Za dve kadji je že porabil vode, preden se je prišel kopati. Če mu vest očita potratnost, se potolaži: »Saj sem plačal.«

Potrata se zadovoljno smehlja:

»Vsaka škoda je moj dobiček. Škoda se more samo prenesti z ramena na ramo, plačati se pa ne more nikdar. — Če bi kadni kopalec porabil le 150 litrov vode ter kopalec pod prho le 20 litrov, bi bil moj dobiček enak ničli. Dejansko pa oba porabita brez potrebe še enkrat toliko vode. Po podatkih kopalnice in mestnega vodovoda porabijo kopalci na leto približno 240.000 m³ vode brez haska. S črpanjem in segrevanjem te vode nastala škoda znaša na leto 100.000 lir.«

PC-RATA se lahko smehlja. Boj POTRATI!

zgoden? Mislim sem, da sta gospodična in gospod Landec že pri zajtrku.

»Ne, nista še prišla,« je dejal knez in mirno pregledoval dalje svoje papirje. »Gotovo še nista vstala.«

»Pač, v sobi ju ni.«

»Potem sta morda odšla na sprehod.«

»Mogoče,« je rekel Vinko in vztrepetal. Obšla ga je neka mračna, neprijetna slutnja. »Toda kam naj bi bila odšla?«

Knez se je obrnil in se zastimel v Vinkov obraz, kakor da ga preiskuje košček za koščkom. Toda nobena poteza na njem ni izdajala knezovih misli. Pač, Vinku se je nenadoma zazdelo, da je opazil okoli knezovih ustnic skrivnostni smehljaj. Ali je videl prav? Ali se mu morda ni samo zazdelo tako? Da, zdaj je različno

videl ta smehljaj. Kaj je izdajal? Ironijo? Zaničevanje?

»Ljudje imajo različna poba,« je rekel knez prav tako mirno in nebrziho kakor prej. »Nekateri hodijo na sonce, drugi v temo. Enim je ljubša pot navzgor, drugi silijo navzdol.«

»Kaj naj to pomeni, knez?«

»To je samo prispodoba. Morda je malo nerodna in nejasna, toda prispodobe so vse take.«

»Kje je princeza?« je Vinko skoraj kriknul.

»Princeza?« je vprašal knez, vstal, stopil k onim težko opazljivim vratom, jih odprl in zaklical: »Ranoa, doktor Sobočan te želi videti.«

Trenutek nato je že stopila v sobo vsa sončna in nasmejana.

»Hvala Bogu!« je vzklil Vinko, skočil k njej in ji poljubil roko.

»Pozdravljaj!« je dejala. »Zelci ste me videli. To je lepo. Hvala vam!«

»Bod sem se za vas... ker vas ni bilo...«

»Za mene? Čemu? Kaj naj bi se mi zgodilo?«

»Ne vem... Sedaj ste tu in vse je dobro.«

»Hvala vam za skrb,« je rekla, se nasmehnila, mu spet podala roko in se vrnila v svojo sobo.

Vinko je smel za njo in v srcu je čutil blažeco toplo, kakor da se mu celijo vse tiste nečiste rane sluteni, dvomov, bojazni in obupa zadnjih ur. Polem se je obrnil h knezu:

»Knez, ali ne bi pogledali v zak

Napaka

Zadnjič sem bila silno slabe volje. Zakaj?
Napavila sem bila napako.
To bi se ne bilo najhujše, hudo mi je bilo zato, ker bi bila napako lahko popravila, pa je nisem. Zdaj je prepozno.
Če prebete tole, naredite m. ogorčat napako. Ne veliko, a vendar. Ali naj sparam, se vprašate? Premislite se in odločite se, napake ne boste opazili in se delali, kakor da je ni. Ker je napaka najhujša in še na hrbtini strani, pletete naprej.
Toda z delom nimate nobenega veselja več. Nekaj moti vašo vneto.
Napaka!
Ko ste končali jopico je prisel izbruh: potegnili ste za nit in sparali vse delo tja do napake.
Tako je z vsemi napakami. Ne samo s čistimi pri pletenju.
V življenju naredimo marsikatero napako, zmotimo se, delamo krivico, samoumno napravimo kaj dobrega.

Opazili smo napako, šla je mimo nas srečno. Zato smo pomislili nanjo — in spletemo naprej.
Toda napaka ostane. Grize nas, jemlje nam veselje z delom ali celo z vsem življenjem. Če pustimo napako in delo končamo, potem je vse razvedroteno, vse delo, morda vse življenje.
Napake v življenju ne moremo več sparati.
Zato bodimo previdni, kadar pridemo do napake v življenju. Takoj ko jo opazimo, preračunajmo vse možnosti, ki so nam na razpolago, da jo takoj odpravimo, ali vsaj omilimo.
Življenja — mogoče naviti nazaj kakor volneno nitko. Toda če se napake takoj lotimo, se nam bo vendarle posrečilo izločiti jo.
Krivico je mogoče še popraviti, mogoče je popraviti miselno napako. Možno nam bo nadomestiti kaj ljubečega, kar smo kdaj zamudili.
Misli mi tečejo dalje. Iščem napake... Možno jih bo še popraviti. Povsod in pri vsakomur jih je mnogo.

Male slabosti velikih duhov

Napisal Heinrich Maximilian

Pesniškemu geniju služi često alkohol za izpodbudo. Edgar Allan Poe in Paul Verlaine sta zaradi tega propadla, Glucku in Schubertu pa je zadostoval včasih le kozareček sekta ali domačega vina, da sta dala svetu nesmrtno umetnino. Schillerja je inspiriral duh gnilih jabolk k ustvarjanju, zato jih je imel vedno nekaj v predalu svoje pisalne mize. Mark Twain, pa Etienne, francoski pisatelj tragedij, in njegov »nasprotnik« Pi-card, pisatelj veselih komedij, so mogli pisati samo v — postelji. Kadar jim je kaj novega šinilo v glavo, so odšli ne glede na čas in morda navzočne goste v posteljo, da so se predali svojemu ustvarjalnemu gonu. Voltaire je pisal svojo zalogro »Catalina« potem, ko se je — da se zviži v misljenje in čustvovanje starih Rimljanov — obkel v togo. Ko ga je njegov sluga zagledal v taki maškeradi in se je pričel krohotati, ga je Voltaire vrgel skozi vrata. Richard Wagner je pa posebno ljubil sušete svileno perilo.

Igralci, pevci in športniki imajo navadno različne talismane, ki naj bi jih ščitili v vsah življenjskih položajih. Nemški rekordni letalec Fritz Bieier je na primer nosil vedno s seboj v levem hlačnem žepu kamenček, katerega je bil pobral nekje na obalah Ledenskega morja. Pa mu to še ni bilo dovolj, zato je nosil kot simbol sreče tudi kovanec, ki ga je mimogrede uporabljal še kot odpiralo vijaka pri bencinski pipi. Drugi veliki duhovi so se dali zavarovati z najrazličnejšimi fetiši, ki niso bili sicer v nobeni neposredni zvezi z njimi samimi.

Filozof Kant je imel navado določiti pri svojih visokošolskih predavanjih vedno neko točko v avditoriju, od katere je šele tedaj odmaknil pogled, ko je njegovo predavanje doseglo višek. Nekaj časa je bil tako Kantova točka rokov nekega v prednjih vrstah sedečega slušatelja, na katerem je manjkal gumb. Ko pa je potem prišel dijak nekega dne k predanju s pritisnim gumbom, se je filozof v svojem predavanju tako zmedel, da ga je moral prekiniti.

Prav tako ni bil zvezdoslovec Laplace sposoben predavati, če ni držal v levi roki zvitek sukanca, ki ga je z desnico vedno znova odvijal in navijal. Pri njegovih predavanjih je zato moral biti vedno navzočen sluga, ki mu je skrival stisnil v roko potrebni zvitek. Ko mu je nekoč padel iz rok, se je Laplace tako zmedel in razburil, da je kakor Kant tudi on nanagloma pobegnil iz predavalnice. Šele ko so mu našli nov zvitek sukanca, se je vrnil in predavanje nadaljeval.

V spisih filozofa Schopenhauera nahajamo več mest z razpravami o prikazovanju duhov, prerokovanju in simpatetičnih zdravljenjih. Dalje iz vemo iz njegovega življenjepisa, da je Schopenhauer zaradi nekih svojevrstnih sanj, katere je sanjal v novoletni noči leta 1831, zapustil celo Berlin. Filozofu se je takrat prikazal v sanjah neki njegov že davno mrtev mladostni prijatelj, kar si je razlagal kot nesrečonosno napoved. Ko je kmalu nato nastala v Berlinu kolera, je Schopenhauer naglo pobegnil in se ni poslej nikoli več vrnil v glavno mesto Prusije.

CARUSO IN »PEVKA«

Slavni pevec Enrico Caruso se je zavedal svoje slave. Nekega dne se je pojavila pri njem mlada, bogato naličana dama in mu dejala:
»Velepoštovani mojster! Dobro veste, da je treba talente odkriti in podpirati. Prepričana sem, da se bo tudi poskus z menoj poplaval. Kjer koli pojem, povsod me občudujejo. Hotela bi k operi. Mislim, da bo najboljša, če vam za poskušnjo nekaj zapojem, in potem me spravite na prejo.«

Caruso si je mislil: Čudna ženščina, toda pogubljen bodi, kdor prikraja umetnost tudi le za eno samo umetniško Dovolil je torej dekletu, da mu je zapela, a bilo je obupno. Ko je polomila nekaj tonskih lestvic, je Caruso obupan ustavil njeno prepevanje in jo vprašal:

»Velečenjena gospodična, kaj je prav za prav vaš oče?«
»Trgovca s povrtnino na debelo.«

Vzdrževanje bele kuhinjske oprave

Toplo nam postane pri srcu, če stopimo v čisto in negovano kuhinjo. Če so tla bela in čeprav je pohištvo staro, se nam zdi kuhinja prikopna. Obratno pa je kuhinja, v kateri stoji novo in belo, a zanemarjeno pohištvo, polno madežev, slabo spričevalo gospodinji. Res, da je pohištvo v kuhinji izpostavljeno sopari in vlagi, a zato ga je treba večkrat osušiti.

V sobah pobrišemo vsak dan prah po pohištvo, medtem ko na kuhinjo le preradi pozabimo. Na vlažne ploskve kuhinjskega pohištva se prah še rajši prilepi in ga je težje odstraniti. Gospodinja, ki hoče imeti čedno kuhinjsko opravo, jo mora vsak teden temeljito osušiti.

Pohištvo je treba zdrgniti z volneno krpo, da se prah, ki se vsak dan nabira, preveč ne zaja. Če so se naredili madeži, jih najlaže odstranite s salmijakovo raztopino. V 1/4 l vode vlijte žlico salmijaka, zmešajte in s to raztopino umijte pohištvo, ki bo postalo čisto, belemu laku pa ne bo prav nič škodovalo.

Varčujte z vodo in elektriko!

Trije začarani bratje

PO ČEŠKI PRIPOVEDKI PRIREDIL HOTIMIR V. GORAZD

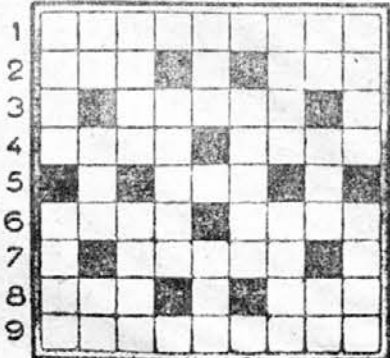
Zopet je pretreslo zrak še hujše tuljenje in proti Vojsku so šinile tri ostudne glave, razjarjeno pihale in hlastale po njem. Tedaj je pa Vojsko zamahnil s svojim ostrim mečem, in glej, že je pošasti odletela srednja glava.

Temna kri je poročila beli pesek, ali strašno razkačeni zmaj je še živel in obe preostali glavi sta se s še večjo srditostjo zagnali proti mlademu junaku. Tedaj je pa naskočil zmaya silni trgaj ter pregriznil vrat drugi glavi, močni Loni se je pa zagrizel v ogromno zmajevno šapo. In ko je znova slišal Vojkova ostrina po zraku, je tudi tretja zmajeva glava odletela v pesek, Lepa Sinja, ki je z grozo opazovala ta boj na življenje in smrt, se je šele tedaj zavedela, da je rešena, in približala se je svojemu rešitelju.

Križanka štev. 7

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Svetopisemski prebivalec. — 2. Veznik. Švicarski kanton. — 3. Poklic. — 4. Član izumrlega naroda. Vodne živali. — 5. Del strehe. — 6. Telesna hiba. Del molitve. — 7. Elektrotehnični pojem. — 8. Domača žival. Glasbeni pojem. — 9. Ustvarja napredek.

Navpično: 1. Evropska reka. Azijska puščava. — 2. Okrajšan veznik. Začetek. Predlog. — 3. Pohištvo. Kraj v Kavkazu. — 4. Vihar. — 5. Jadranski otok. Del obraza. — 6. Ustanovitelj madžarske države. — 7. Evropsko gorovje. Moško ime. — 8. Ploskovna mera. Krajevni prislov. Pijača. — 9. Veznik. Osební zaimek s predlogom.

Rešitev križanke štev. 6

Vodoravno: 1. la; perilo. — 2. Ivo; peket. — 3. mina; srd. — 4. ozimina. — 5. no; eni; ul. — 6. Tracija. — 7. Uri; Aden. — 8. sraka; Edi. — 9. nakana; ak.

Navpično: 1. limona; sn. — 2. avizo; ura. — 3. oni; trak. — 4. Amerika. — 5. ep; Ina (= Inn). — 6. resnica. — 7. ikra; ide. — 8. led; ujeda. — 9. OT; slanik.

KLIC PO RADIU

Nadaljevanje z 2. strani

stroj z uspavalnim plinom. V trenutku se je odločila. Tiho se je približala stroju, vzela masko in jo z vso naglico pritisnila Brouku na obraz. Obenem je zaklicala mladeniču:

»Marek, pobegnite skozi zadnji vhod, po katerem sva prišla!«
»Ne, tega ne morem!« je odgovoril Marek. »Vaše prijateljstvo z detektivom...«

»Nisem mogla drugače. Prijel bi vas. Bežite!«

Ko je Marek izginil, je Božena snela masko z obraza svojega zaročenca in se drgnila. Detektiv Brouk se je smejal, kakor da ni bil še trenutek prej uspan.

»Jendo!« je vzklila Božena prestrašeno. »Ali ti je dobro?«
»Zakaj mi ne bi bilo? Torej, kam pojdeva večerjat.«

»Jendo...!«

»Ne govori! Dobro si naredila. Toda zapomni si: če se ti še kdaj primeri kaj takega, snemi najprej zidov vsa ogledala, da ne bom v njih že vnaprej opazil, kaj hočeš, in potem ne pozabi odpreti pipe za uspavalni plin!«

»Torej nisi bil...«
»Ne, nisem bil uspan. Nezvest sem samo hlinil, da je Marek mogel pobegniti, zakaj sicer bi ga ne bil smel pustiti oditi. A zdaj pojdiva najprej večerjat! Lačen sem kakor volk.«

Kdo ugame?

Za bistro glave

1.) Neki oče je star 45 let, njegov sin 15 let. Po koliko letih bo oče dvakrat toliko star kakor sin?
2.) Diofant je preživel 1/4 svojega življenja kot deček, 1/4 kot mladenič;